

ŠEŠŤ IDIOLEKTOV, JEDEN SERIÁL: KOMPARATÍVNA ANALÝZA PREKLADU VULGARIZMOV V SERIÁLI YELLOWJACKETS

Lukáš Bendík

Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UMB, Banská Bystrica

lukas.bendik@umb.sk

Abstract

Six idiolects, one TV series: comparative analysis of the translation of vulgarisms in *Yellowjackets*

This study investigates the translation of the English swearword “fuck” and its variants in the Slovak subtitles for the American television series *Yellowjackets*. Drawing from a corpus of 534 coupled pairs in which the swearword was used, the research examines translation strategies adopted by six translators to explore variations in expressiveness and the use of highly offensive lexis. The analysis shows rather heterogenous approach towards the treatment of offensive language and inconsistency in expressiveness not only between translators but also across different episodes of the series. Such variability can lead to a lack of cohesiveness in characterization and may disrupt viewer immersion, leading to potential dissatisfaction with the viewing experience.

Key words: *Yellowjackets*, audiovisual translation, subtitles, case study, swear words

Úvod

V predkladanej štúdií sa zameriavame na problematiku prekladu expresívneho výrazu *fuck* a jeho derivátov *fucking*, *fuck with*, *fuck up*, *fucker* z anglického do slovenského jazyka, pričom špecifiká prekladu vulgarizmov demonštrujeme na vybranom audiovizuálnom diele, americkom televíznom seriáli *Yellowjackets*. Naším primárnym cieľom je zanalyzovať jednotlivé prekladateľské riešenia a zistiť, ako rôzni prekladatelia a prekladateľky pristupujú k prekladu vulgarizmov. Menovaný seriál sme si zvolili za predmet prípadovej štúdie z viacerých dôvodov. Tým hlavným je to, že na preklade seriálu participovalo až šesť rôznych prekladateľov, traja muži a tri ženy, a zaujíma nás, do akej miery sa ich prekladateľské postupy líšia, či sú medzi jednotlivými prekladateľmi výrazné rozdiely a do akej miery je preklad zrkadlom ich idiolektových preferencií, skúsenostného komplexu a potenciálne aj latentnej autocenzúry. Súčasne nás zaujíma aj to, či sa prekladateľom podarilo zjednotiť výrazové kategórie expresívnosti a vulgárnosti naprieč všetkými epizódami seriálu a či sa náhodou jednotlivé postavy v jednotlivých epizódach od rôznych titulkárov nevyjadrujú iným jazykom. Inak povedané, zaujíma nás, či sa z epizódy na

epizódu neprekopáva „nadávková štruktúra rečovej charakteristiky postáv“ (Marušiak, 1991, s. 41), čo by mohlo mať negatívny dopad na recepciu diela. Vo výskume sa pokúsime otestovať tzv. vulgarizačnú hypotézu, zistiť, či sa do prekladu dostali aj tzv. *tvrdé vulgarizmy* (ibid.) a či pri preklade zohráva úlohu aj médium – televízia, kinoprodukcia, streamovaný obsah –, pre ktoré prekladáme (Díaz Cintas, 2001). Zároveň sa pokúsime aspoň čiastočne vyplniť medzeru v relatívne málo preskúmanej oblasti prekladu vulgarizmov do slovenčiny na streamovacích platformách.

Stručný prehľad teoretických východísk

J. Levý (1964, s. 19) konštatuje, že „prekladateľ má prekladať ideovo-estetický obsah, ktorého je text iba nositeľom. Východiskom pre preklad teda nemá byť text, ale jeho významová a estetická hodnota.“ V zhode s týmto konštatovaním sa vyjadril aj J. Vilikovský (1982, s. 58), podľa ktorého by sa mali reprodukovať iba tie formy, ktoré sa zúčastňujú na vytváraní estetických hodnôt diela. Keďže vulgarizmy (1) patria do skupiny expresívnych lexikálnych štýlém (Findra, 2013), fungujú v texte ako estetizujúci prostriedok (Mistrík, 1983), ktorý vytvára a doladuje štýlový reliéf textu. Tento aspekt je však mimoriadne dôležitý aj z prekladateľského hľadiska. Ak sa totiž na vulgarizmy nepozerať výlučne ako na prostriedky literárnej senzácie či provokácie, ale ako na silne expresívne funkčné prostriedky používané na rečovú charakterizáciu postáv, vykreslenie prostredia či budovanie atmosféry, ich dominantným jazykovým špecifikom je ich výrazová hodnota.

Zachovanie štýlotvornej hodnoty vulgarizmov v preklade je kľúčové vtedy, keď sa tieto expresívne štýlém používajú ako idiosynkratický charakterizačný prostriedok na vykreslenie osobnosti a spoločenského zaradenia tej-ktorej postavy, ale aj ako prostriedok humoru, satiry, verbálnej agresie, hnevu a pod. (Fernández Dobao, 2006; Hjort, 2015). Okrem toho, v audiovizuálnom preklade sa nadávky chápu ako idiomatické výrazové prostriedky (Hjort, 2009), ktoré majú reflektovať skutočnú živú reč (Briechle a Duran Eppler, 2019). To je jeden z hlavných dôvodov, prečo vynechávanie vulgárnych elementov alebo ich nápadné zmiernovanie v preklade nemusí byť adekvátne riešenie (2). Nedochoádza totiž len k výrazovému posunu (Popovič, 1975; 1983) a zmenám v rovine štýlu, ale aj k posunom v makroštruktúre diela (porov. van Leuven-Zwart, 1989; 1990). V prípade, že prekladateľ manipuluje s idiolektom a/alebo sociolektom postavy, cielene nivelizuje jej prejav a tým pádom aj jej jazykovú identitu a osobnosť. Vo vedomí cieľového recipienta to môže vyvolať odlišné asociácie než u recipienta z východiskovej kultúry, pretože vo vedomí recipienta sa modeluje iná realita (porov. Greenall, 2011) a vzniká odlišný obraz o postave, ktorá sa v origináli môže vyjadrovať hovorovo, nespisovne, často používa hrubé nadávky a slangizmy, no v preklade inklinuje viac k slušnosti, strojenosti a z jej prehovorov vypadáva živá realita jazyka. (3) Okrem toho, že takýto postup signalizuje možný zásah (auto)cenzúry, resp. vplyv skúsenostného komplexu/ideológie na preklad (Díaz-Cintas a Remael, 2020), zmenu rečovej charakteristiky postáv a jej celkového vykreslenia možno

v naznačených súvislostiach chápať ako negatívny posun a/alebo manipuláciu s textom (Remael, 2004). Pri preklade vulgarizmov ako prirodzenej súčasť jazyka treba teda brať do úvahy nielen pôvodnú sémantiku, kontext, situáciu či intonáciu, ale aj ich charakterizačnú funkciu vulgarizmov a ich štýlotvornú, resp. účinkotvornú hodnotu (porov. Jay, 1992, 2009; Makarian, 2005; Pujol, 2006; Bednarek, 2010; Ljung, 2011; Christie, 2013).

Karamitroglou (1997) konštatuje, že ak je to možné, v titulkoch by sa mali zachovať všetky jazykové prostriedky vrátane vulgarizmov. Cenzúru vulgarizmov odmieta napríklad aj štylistická príručka pre titulkárov spoločnosti Netflix (4). Výskumy realizované v zahraničí však jasne poukazujú na opačné tendencie, t. j. na zmiernovanie vulgarizmov alebo ich úplné vynechávanie vo viacerých jazykoch (Chen, 2004; Mattson, 2006; Pujol, 2006; Bucaria, 2010; Pardo, 2013; Midjord, 2013; Nørgaard a Grønhoj, 2014; Soler Pardo, 2015; Trupej, 2019; Diaz-Cintas a Remael, 2020; Majeed, 2023). Žiada sa podčiarknuť aj fakt, že pri preklade titulkov má prekladateľ k dispozícii obmedzený čas a priestor (počet znakov) a vynechanie vulgarizmu môže byť zdôvodnené technickými špecifikami titulkov. Niektoré zahraničné štúdie však poukazujú na to, že titulkársky časopriestor nie je primárny dôvod, prečo sa vulgarizmy vynechávajú. Trupej (2019) vo svojej štúdií analyzoval 50 filmov preložených z angličtiny do slovinčiny a zistil, že iba 17,5 % prípadov vynechania vulgarizmov (z celkového počtu 2044) možno považovať za objektívne z hľadiska technických obmedzení. V ostatných prípadoch konštatuje potenciálny zásah (auto)cenzúry či ideologickej manipulácie (5) (porov. Ávila-Cabrera 2015, 2016), čo rámcovo korešponduje s Hečkovým (1991, s. 179) tvrdením, že „*tendencia zmiernovať vulgarizmy literárnych diel súvisela vždy skôr s moralizátorským filisterstvom ako so spoločenskou ohľaduplnosťou.*“

V otázke prekladu vulgarizmov v audiovizuálnych dielach zohráva dôležitú úlohu aj médium, t. j. televízia, kinoprodukcia, DVD nosiče či streamovaný obsah (Díaz Cintas, 2001). Použitie nadávok a iného „škodlivého“ obsahu v audiovizuálnych dielach na Slovensku upravuje legislatíva, konkrétne Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a Vyhláška č. 328/2023 Z. z. o jednotnom systéme označovania (audiovizuálnych diel) a spôsobe jeho uplatňovania. Podľa § 62 (Ochrana maloletých) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách môžu hrubé nadávky zaznieť v televízii iba v tituloch odvysielaných po 22. hodine. Takéto tituly musia byť navyše označené piktogramom 18, v opačnom prípade televízii hrozí pokuta od Rady pre vysielanie a retransmisiu (porov. aj Mitka, 2020; Majer, 2021a, 2021b; Bendík, 2023). Aj z toho dôvodu sa mnohé slovenské televízie nepúšťajú do výroby slovenského znenia pre tituly, ktoré sa vyznačujú násilím, sexuálnymi scénami a mimoriadne expresívnym jazykom. Slovenská legislatíva neumožňuje odvysielať takýto obsah v hlavnom vysielacom čase, s čím súvisí nižšia sledovanosť a rentabilita takejto pomerne riskantnej investície.

Streamovacie platformy sú však v špecifickej situácii, keďže predmetný zákon sa na audiovizuálny obsah na požiadanie v tomto smere nevzťahuje. (6) V prípade streamovacích platforiem ako Netflix, Disney+, HBO Max či SkyShowtime upravuje používanie

vulgarizmov v audiovizuálnych dielach Vyhláška č. 328/2023 Z. z. o jednotnom systéme označovania (audiovizuálnych diel) a spôsobe jeho uplatňovania. Primárne sa prihliada na vekovú vhodnosť audiovizuálneho diela, ktorá sa určuje podľa viacerých kritérií a deskriptorov: *násilie, diskriminácia, závislosť, sex, vulgarizmy, nahota* (podrobnejšie pozri § 2 – § 7 vo vyhláške). Na SkyShowtime je seriál *Yellowjackets* označený piktogramom 16 – nevhodné pre vekovú skupinu maloletých do 16 rokov. Tento vekový deskriptor naznačuje, že v seriáli odznejú vulgarizmy „primerané vekovej skupine maloletých do 16 rokov“. Pre seriál, ako uvidíme ďalej, je však okrem vysokej frekvencie vulgarizmov príznačná vysoká miera násilia, nahota či strach. Vyhláška však žiadne explicitné príklady vhodnosti a nevhodnosti konkrétnych výrazov neuvádza, iba nejasne uvádza, že klasifikácia závisí od kontextuálneho výskytu vulgarizmu, frekvencie jeho výskytu, formy zobrazenia a to vzhľadom na druh, charakter a umelecké či morálne posolstvo diela.

V prípade seriálu *Yellowjackets* sa okrem žánrového zaradenia a nosnými témami ako kontextovo relevantnými faktormi javí aj to, že hlavné postavy sú prevažne 17-roční tínedžeri a tínedžerky. V tejto súvislosti preto treba zdôrazniť, že vulgarizmy a slangizmy sú markantnou zložkou spontánných rečových prejavov tínedžerov a mladých ľudí (Sedláčková, 2010) a etablujú sa ako súčasť hovorového jazyka, výrazu identity a ich používanie nie je len záležitosť lingvistická, ale aj sociálna a psychologická (porov. Maričová – Slančová, 2000). Mladí si vulgarizmy a iné subštandardné formy jazyka okrem spontánnosti spájajú aj s autenticitou (Sedláčková, 2013, porov. Krško, 2020), pričom niektorí ich považujú za neodmysliteľnú súčasť vlastnej jazykovej identity (Sedláčková – Sokolová, 2012), ktorá sa vyznačuje coolovosťou či drzosťou vyjadrovania. Vo všeobecnosti sa mládežnícky diskurz neraz vyznačuje až preexponovanou hovorovosťou so silnými sklonmi k expresivite a vulgárnosti. Vulgarizmy navyše v sociolekte mladých môžu mať funkciu floskuly, nemajú hanlivý význam (7), fungujú iba ako výplň sémantickej prázdnoty a vystupujú ako citoslovca, častice alebo adverbia.

Ak by sme problematiku prekladu tabuizovanej lexiky zúžili na chápanie vulgarizmov ako výrazových a štylistických prostriedkov, najdôležitejším kritériom prekladu by akiste bola štylistická ekvivalencia ako najvyššia inštancia rovnocennosti medzi originálom a prekladom (Miko [1971], cit. podľa Valentová a Režná, 2012; porov. Popovič, 1975; Lefevre 1992; Levý, 1998) a zjednocujúcim východiskom pre prekladateľovu koncepciu by bol štylisticko-komunikačný aspekt prekladu (Popovič, 1983; porov. aj Hrdlička, 2014). Pri hľadaní vhodných ekvivalentov však pri preklade vulgarizmov treba brať zreteľ aj na mnoho iných faktorov, ktorým sme sa venovali vyššie.

V neposlednom rade sa na konkrétnych prekladových ekvivalentoch nesporne podpisuje aj výrazový idiolekt prekladateľa, ktorý sa chápe ako „*štylistika prekladateľa, súbor ustálených štylistických návykov a schopností prekladateľa, ich realizácia v texte prekladu*“ (Popovič, 1983, s. 168). Ide teda o poetiku prekladateľa, jeho individuálne výrazové preferencie, ktoré charakterizujú tvorivý subjekt (ibid., s. 165) a regulujú jazykové podložie prekladu (Newmark, 1981). Prekladateľov idiolekt a jeho výrazové preferencie však do

veľkej miery podmieňuje jeho skúsenostný komplex, jeho súbor hodnôt, postojov a presvedčení, ktoré podmieňujú a dourčujú nielen prekladateľský proces, ale aj recepciu metatextov (Miko, 1970, Bendík, 2021). „*V preklade sa osobitne uplatňuje aj konkrétny, jedinečný subjekt jeho gestora – prekladateľa: jeho povaha, temperament, životné skúsenosti, osudy, záujmy, ašpirácie a z toho vyplývajúce imagenové a rečové, tzn. textové preferencie. Stoja za tým intelektuálne, citové, hodnotové, akčné, rečové, vzdelanostné, profesionálne, sociálne danosti prekladateľa, ako aj celý kultúrny kontextu, ktorý prekladateľa utváral, formoval, s ktorým sa prekladateľ stotožňuje, ale aj konfrontuje*“ (Miko [1991], cit. podľa Valentová a Režná, 2012, s. 282). V bourdieovskom chápaní hovoríme o prekladateľskom habite. Ten sa chápe ako „*súbor trvalých hodnôt, činností a predpokladov, ktorý je štruktúrovaný a zároveň štrukturujúci. Habitus je kontext, v rámci ktorého chápeme svet a prostredníctvom ktorého získavame presvedčenie, hodnoty či poznatky*“ (Barker, 2006, s. 63). Tento kontext, ktorý má produktívny potenciál, navyše dourčujú faktory ako výchova (rodinné pozadie), triedna príslušnosť, vierovyznanie či vzdelanie a pre niekoho majú normatívny charakter (ibid.). Dôležitým sa v tomto smere stáva aj formotvorný vplyv sociolektu ako variety jazyka, ktorou je tvoriaci subjekt obklopený a ktorá sa spolupodieľa na formovaní jeho jazykovej identity. Všetky tieto faktory tak vo výsledku podmieňujú pochopenie predlohy a jej jazykového prekódovania, pretože prekladateľ rekonštruje text na pozadí vlastných skúseností a premieta do textu časť seba. (8) Aj preto možno o preklade hovoriť ako o personifikácii, manifestácii a projekcii vlastnej osobnosti (Bendík, 2021, s. 57). Pri výbere jednotlivých riešení teda prekladateľ nutne zohľadňuje len objektívne činitele ako štýl, recipient, jazykové zvyklosti, prirodzenosť či živý jazyk, ale vychádza aj z vlastného hodnotového presvedčenia a vlastných preferencií, čo možno charakterizovať ako interakciu/napätie medzi textom ako zafixovanou jazykovou materiálou a skúsenostným komplexom ako živým a dynamicky rozvíjajúcim sa organizmom (ibid.).

Ciele výskumu a výskumné otázky

Vo výskume sme sa zamerali na transfer anglického vulgarizmu *fuck* do slovenčiny a pomocou prípadovej štúdie sme sa pokúsili poskytnúť obraz o tom, ako pri preklade danej lexémy v kontexte jedného televízneho seriálu postupovali až šiesti prekladatelia. Naším cieľom bolo identifikovať použité prekladateľské stratégie a zistiť, či sú medzi jednotlivými prekladateľskými idiolektmi – a teda aj jednotlivými epizódami seriálu – výrazné štylistické rozdiely a aký môže byť ich dopad na recepciu audiovizuálneho diela. V centre našej pozornosti bolo aj to, či a do akej miery mohla pri preklade zohrávať úlohu (auto)cenzúra.

Vzhľadom na exploračný charakter výskumu a jeho ciele sme sformulovali tri základné výskumné otázky, ktoré sme chceli vo výskume zodpovedať:

1. Ako sú prekladané rôzne formy slova „fuck“ v seriáli *Yellowjackets* do slovenčiny?
2. Aké sú rozdiely v použitých prekladateľských stratégiách medzi jednotlivými prekladateľmi?
3. Do akej miery prekladatelia využívajú tabuové a silne vulgárne výrazy a čo môže byť príčinou ich uplatnenia alebo vynechania?

Charakteristika audiovizuálneho diela

Yellowjackets (2021 – súčasnosť) je americký televízny seriál (9), ktorý mal premiéru v roku 2021 a na Slovensku je dostupný na streamovacej platforme Skyshowtime. Seriál zachytáva osudy tímu talentovaných stredoškolských futbalistiek, ktoré prežili haváriu lietadla a sú nútené 19 mesiacov prežiť hlboko v ontárijскеj divočine. Príbeh sa odohráva paralelne v minulosti a v súčasnosti a diváci majú možnosť sledovať, ako sa preživší vysporiadali s traumatickou minulosťou a ako sa vysporiadávajú s temnotou, ktorá v nich po hrozivých skúsenostiach z mladosti stále drieme.

Žánrovo sa seriál profiluje ako psychologická dráma s prívlastkami mysteriózny, triler a horor, hoci hororové elementy sú využívané len sporadicky. Nosným motívom seriálu je boj o prežitie a to, kam sú až ľudia schopní zájsť, aby prežili v extrémnych situáciách. Jednou z dominantnejších tém, hoc ukrytých medzi riadkami, je aj kanibalizmus, pomocou ktorého autori seriálu metaforizujú odvrátené a temnejšie stránky ľudskej psychiky, krutosť, šialenstvo a to, ako môžu extrémne situácie zmeniť medziľudské vzťahy a destabilizovať hranice toho, čo je a nie je morálne.

Osobitosťou analyzovaného diela sú expresívne filmové výrazové prostriedky dané najmä tematickými kategóriami ako vysoká miera násillia, gore estetika, erotickosť výrazu či nahota. Z hľadiska jazykovo-výrazových špecifík sa výrazová kategória expresívnosti predovšetkým realizuje prostredníctvom dialógov s vysokou frekvenciou tvrdších i mäkkších vulgarizmov (*fuck, shit, bitch, dick, cunt* a i.). Pokiaľ ide o preklad do slovenčiny, oficiálne slovenské titulky vytvorila šestica prekladateľov, menovite Katarína Daudová Trelová (KDT), Lenka Elsaigh (LE), Samuel Tok (ST), Róbert Kandrik (RK), Niki Zilizi (NZ) a Matej Láska (ML).

Výskumná vzorka a metodika výskumu

Vo výskume sme pracovali s paralelným korpusom segmentov, ktoré obsahovali výraz *fuck* a jeho morfológické varianty. Pri jeho zostavovaní sme postupovali nasledovne: v anglických titulkoch k seriálu *Yellowjackets* (2 série, 19 epizód), ktoré sme získali priamo zo zdrojového kódu platformy Skyshowtime, sme vyseletovali a odfiltrovali segmenty obsahujúce *fuck* a jeho morfológické varianty. K jednotlivým východiskovým segmentom sme následne priradili zodpovedajúci segment z oficiálnych slovenských titulkov (porov. Toury, 2012, s. 116 – 117). Vo výsledku sme tak pracovali s anglicko-slovenským paralelným korpusom pozostávajúcim z celkového počtu **534 segmentov**. Z hľadiska počtu

preložených segmentov na jedného prekladateľa je rozdelenie je nasledovné: KDT (N = 139), LE (N = 71), ST (N = 174), RK (N = 59), NZ (N = 54), ML (N = 46).

Ukážku zjednodušenej verzie korpusu uvádzame v tabuľke nižšie (pre prehľadnosť neuvádzame čas zobrazenia a čas zmiznutia titulku, prepočet na znaky či hodnotu CPS):

Č.	Anglický segment	Slovenský titulok	Nadávká	Základové slovo	Stratégia
30	<i>You sleep all fucking day,</i>	<i>Spíš celý skurvený deň,</i>	<i>skurvený</i>	<i>kurva</i>	Preklad silne vulgárnym výrazom

Keďže primárnym cieľom nášho výskumu bolo mapovanie prekladateľských postupov a rozdielov medzi prekladateľskými poetikami, zamerali sme sa iba na tie segmenty, resp. repliky, ktoré obsahovali príznakový výraz *fuck*. V McEneryho (2006, s. 36) klasifikácii anglických vulgarizmov je výraz *fuck* zaradený do kategórie *strong* (silne vulgárne), silnejší je už len odvodený výraz *motherfucker* zaradený do kategórie *very strong*. Podľa Ofcomu (10) (2021) sa slovo *fuck* a jeho varianty radia do kategórie „strong“ (silne vulgárne), hoc autori štúdie upozorňujú, že jeho význam a výrazová hodnota je silno ukotvená v kontexte a konkrétnej komunikačnej situácii. Je však nesporné, že aj napriek jeho nadužívaniu a istej miere sémantickej vyprázdnenosti ide o výraz, ktorý sa vyznačuje vysokou mierou produktivity a životaschopnosti. Zároveň možno pri jeho preklade do slovenčiny predpokladať vysokú mieru lexikálnej a expresívnej variability, teda nielen preklad spoločensky akceptovateľnými výrazmi, ale aj preklad tými najhrubšími vulgarizmami.

Pri rozlišovaní miery expresívnosti slovenských prekladových ekvivalentov sme vychádzali z *Najkratšieho slovníka slovenského jazyka* (Zelený et al., 1991, s. 69 – 70), ktorý klasifikuje expresívne výrazy z hľadiska spoločenského tabu do štyroch kategórií, a to slová **I. tabu** (slová nevyskytujúce sa vo verejnom prejave, v literatúre veľmi zriedka, obchádzajú ich aj slovníky, napr. *jebať, kokot, piča, chuj* a odvodené slová), **II. silne vulgárne** (zriedka používané v literatúre, všeobecne pokladané za neprijateľné v spoločenskej situácii, napr. *kurva* a odvodeniny), **III. vulgárne** (tolerované v istých špecifických situáciách, napr. *hovno, srať, grcať, riť* a pod.) a **IV. slabo vulgárne** (tolerujú sa v hovorovej reči, napr. *prdieť, trt, prča, fuňa*). (11)

Pre potreby nášho výskumu sme zostavili klasifikáciu stratégií pre preklad vulgarizmov do slovenského jazyka. Pomocou nej sme identifikovali tak použité prekladateľské stratégie, ako aj rozdiely v expresivite medzi prekladateľmi. Pri zostavovaní klasifikácie sme vychádzali z uvedenej klasifikácie expresívnych výrazov z hľadiska spoločenského tabu od A. Zeleného a kolektívu (1991); štyri stratégie korešpondujúce s jednotlivými stupňami vulgarizmov sme napokon rozšírili o dve stratégie: nivelizáciu a výpustku. Rozhodnutie nekategorizovať jednotlivé prekladové ekvivalenty ako výrazové zmeny oproti originálu pramení z toho, že v závislosti od kontextu a konkrétnej situácie

môžu byť viaceré preklady s rôznym stupňom vulgárnosti chápané ako výrazová zhoda, čo by mohlo skresliť výsledky. Súčasne si uvedomujeme, že použitie jednotlivých stratégií determinuje štylisticko-komunikačný aspekt prekladu, pričom prekladateľ zohľadňuje premenné ako funkcia vulgarizmu, (situačný) kontext, žáner, téma, charakterizácia postavy či živá realita cieľového jazyka. Pri voľbe stratégie zohráva pomerne kľúčovú úlohu aj ideologický postoj prekladateľa, morálna cenzúra a idiolektové preferencie.

Tabuľka 1. Klasifikácia prekladateľských stratégií pre preklad vulgárnej lexiky

PREKLADATEĽSKÁ STRATÉGIA	POPIS	PRÍKLAD
1. Preklad tabuizovaným výrazom	Prekladateľ volí slová zo skupiny spoločensky najmenej akceptovaných výrazov, ktoré vynikajú suverénnou expresívnosťou a vulgárnosťou (<i>kokot, piča, jebať</i> a odvodeniny).	<i>Fuck them, in spades.</i> → <i>Môžem ich jebať,</i> <i>všetkých do jedného.</i> <i>Fucking stop it!</i> → <i>Prestaň, dopiče!</i>
2. Preklad silne vulgárnym výrazom	V preklade sa uplatňuje hrubý, avšak priechodnejší vulgarizmus <i>kurva</i> a jeho príbuzné tvary, ktorý sa v súčasnosti vo väčšej miere vyskytuje aj v literatúre či audiovizuálnych dielach. Spomedzi tzv. tvrdých vulgarizmov ide o najfrekvencovanejšiu skupinu výrazov.	<i>You think you did me some big fucking favor, marrying me?</i> → <i>Myslíš, že si mi urobila nejakú skurvenú láskavosť, keď si si ma vzala?</i>
3. Preklad vulgárnym výrazom	Vulgárnosť sa v preklade realizuje prostredníctvom expresívnych lexikálnych prvkov s nižším stupňom vulgárnosti. Spravidla ide o slová nižšej hovorovej vrstvy ako <i>doriti, nasrať, zasraný, bastard</i> a pod.	<i>Joe, I actually find the whole fucking thing unbelievable.</i> → <i>Joe, naozaj si myslím, že to posrali.</i>
4. Preklad slabo vulgárnym výrazom	Uprednostnenie menej vulgárnej lexiky, ktorá má najvyšší stupeň spoločenskej prijateľnosti, ba dokonca sa už ani nemusí pociťovať ako spoločensky neprípustná, ale iba ako expresívna. Typickými zástupcami sú výrazy <i>dopekla, dočerta, Ježiši Kriste, hovadina, debilný</i> a i.).	<i>Fuck!</i> → <i>Dopekla!</i>
5. Nivelizácia	Nahradenie príslušnej výrazovej kategórie (vulgárnosť) iným, primeraným a únosnejším štylistickým prvkom s nižšou expresívnou hodnotou.	<i>Don't fuck this up, please.</i> → <i>Prosím, nepokašli to.</i> <i>This is fucking amazing.</i> → <i>Toto je brutálne dobré.</i>
6. Výpustka	Úplné vynechanie vulgarizmu v preklade, ktoré sa v texte realizuje ako zánik výrazovej kategórie vulgárnosť výrazu a oslabenie kategórie expresívnosť výrazu. Tento postup sa spravidla uplatňuje v situáciách, keď použitie vulgarizmu nie je vhodné (autocenzúra, legislatíva, kultúrne rozdiely...), alebo v prípade AVP to nie je z časopriestorového hľadiska možné.	

V rámci komparatívnej analýzy rôznych prekladateľských poetík sme porovnali prístupy všetkých šiestich prekladateľov vrátane ich idiolektových preferencií. Zamerali sme sa teda jednak na mieru uprednostňovania tzv. vulgarizačných stratégií (preklad pomocou tabuizovaných a silne vulgárnych výrazov) a zároveň na lexikálno-výrazovú variabilitu prekladových variantov, teda rozmanitosť alebo stereotypickosť/jednotvárnosť preferovaných výrazov. Na zaznamenávanie a analýzu dát bol použitý tabuľkový procesor Excel, ktorý bol kľúčový pre organizáciu dát a vizualizáciu výsledkov. Tento prístup nám umožnil identifikovať a analyzovať diverzitu v prístupoch a stratégiách jednotlivých prekladateľov. Zároveň považujeme za dôležité podčiarknuť to, že cieľom tejto štúdie je v rámci deskriptívnej paradigmy (Toury, 2012) získať prehľad o tom, ako sa vulgarizmy prekladajú, nie nutne hodnotiť ich správnosť.

Analýza dát

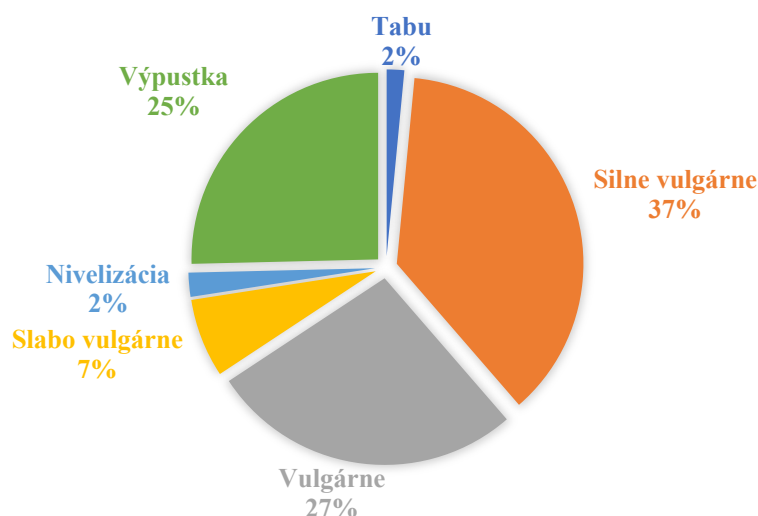
V rámci kvantitatívnej analýzy sme dospeli k niekoľkým zaujímavým zisteniam. V tabuľke 2 prezentujeme štatistické údaje o frekvencii použitých prekladateľských stratégií a rozdiely v expresívnych profiloch prvej a druhej série seriálu.

Tabuľka 2. Porovnanie prvej a druhej série seriálu

Yellowjackets	Tabu	Silne vulgárne	Vulgárne	Slabo vulgárne	Nivelizácia	Výpustka
Prvá séria 1 (N = 293)	6	105	91	17	3	68
Druhá séria (N = 241)	2	91	52	19	8	66
Celkom	8	196	143	36	11	134

Z uvedených dát je zrejmé, že najčastejšie používanými prekladateľskými stratégiami je **preklad silne vulgárnym výrazom** (36,7 %), **preklad vulgárnym výrazom** (26,7 %) a **preklad výpustkou** (25,1 %). Tieto tri stratégie spoločne predstavujú bezmála 90 % všetkých prekladateľských rozhodnutí, čo poukazuje súčasne na sklony k expresívnosti, ale aj istej miery umiernenosti vyjadrovania. Na druhej strane, **preklad tabuizovaným výrazom** sme zaznamenali len v 8 prípadoch (1,5 %), čo naznačuje výraznú zdržanlivosť prekladateľov vo veci používania najhrubších slovenských vulgarizmov. To podčiarkuje aj skutočnosť, že túto stratégiu použili iba dvaja prekladatelia (KDT a ST). Predpokladáme, že pri rozhodovaní zohrali úlohu individuálne jazykové preferencie (idiolekt, sociolekt) či snaha o autentickosť a vykreslenie živého hovorového jazyka. Zdôvodnením môže byť však aj to, „že v reči okrem expresívnosti sa uplatňuje aj rovnako silná opačná tendencia, snaha po kultivovaní vyjadrovania“ (Miko, 1989, s. 113). Zriedkavo sa v preklade objavuje aj **preklad slabo vulgárnym výrazom** (6,7 %) a **nivelizácia** (2 %),

ktorú však využili iba štyria prekladatelia (KDT, ML, NZ, ST). Tento fakt môže odzrkadľovať snahu o zachovanie určitej miery expresivity aj za cenu oslabenia vulgárnosti.

Graf 1. Percentuálne zastúpenie jednotlivých stratégií

Keby sme tieto zistenia hodnotili globálne, hneď v úvode by sme mohli poukázať na dve zaujímavé záležitosti. Pozorujeme totiž určitú tendenciu zmiernovať expresivnosť (vulgárnosť) výrazu, keďže bezmála 35 % východiskových jednotiek obsahujúcich *fuck* bolo v titulkoch buď vynechaných, alebo nahradených menej expresívnym výrazom. To môže na prvý pohľad svedčiť o tom, že prekladatelia rozlišujú sémantické nuansy a nutne neprekladajú každé anglické *fuck* tým najvulgárnejším ekvivalentom. Zároveň však pri skusmom pohľade na dáta nemožno hovoriť ani o očividnej snahe prekladateľov dezinfikovať text a tmiť expresivnosť, čo podčiarkujú najmä dve vulgarizačné stratégie, preklad tabuizovaným a silne vulgárnym výrazom (38, 2 %).

Pokiaľ ide o rozdiely medzi prekladateľskými stratégiami medzi prvou a druhou sériou, tak stratégie identifikované v druhej sérii – až na preklad pomocou vulgárneho výrazu – porovnanie zrkadlia frekvenčný výskyt stratégií v prvej sérii. Háčik však tkvie v detailoch, a preto sa bližšie pozrieme na jednotlivých prekladateľov a nimi preferované prekladateľské stratégie, keďže naprieč šiestimi idiolektmi sme zaznamenali výrazné rozdiely v expresivite. Tieto rozdiely sa pokúsime vysvetliť v záverečnej časti štúdie.

Vzhľadom na rozsah príspevku sa budeme venovať iba vybraným stratégiám a príkladom, pričom cieľom je poukázať na variabilnosť prekladateľských riešení a možný vplyv skúsenostného komplexu na rozhodovací proces. Najprv sa bližšie pozrieme na preklad pomocou výpustky. Kým KDT, titulkára prvých piatich epizód, uplatnila výpustku iba v 13 prípadoch a ST (S1; E8 – 10) v 18 prípadoch, v titulkoch LE badať markantný rozdiel v kategórii vulgárnosť výrazu, keďže v E5 uplatnila výpustku v 12 prípadoch (46 % z celkového počtu prekladaných výrazov) a v E6 v 25 prípadoch (55 %). Zároveň v jej prekladoch chýbajú výrazy patriace do kategórií tabu a silne vulgárne a preferenčne

uprednostnila citoslovce *doriti* (21 %), čím došlo k oslabeniu expresívnosti (vulgárnosti) v multimediálnom diele. Motívom môže byť autocenzúra či subjektívny postoj expedienta voči používaniu hrubých vulgarizmov. Nižšiu účasť expresívnych prostriedkov a ďalší príklad toho, ako prekladateľ v texte uplatňuje svoju osobnosť a angažuje sa v emocionálno-expresívnej sfére, sme identifikovali aj v titulkoch RK a NK (podrobnejšie v ďalšej časti článku).

Mieru použitia, či skôr nepoužitia expresívnych výrazov v texte pociťujeme ako subjektívne gesto prekladateľky, jej odlišné pociťovanie expresívnosti, vulgárnosti či obscénosti je najskôr založené na idiolektových preferenciách, ktoré vnímame podobne ako individuálne posuny prekladateľa voči originálu. Konzekvence takejto koncepcie však môžu byť dosť závažné. Oproti prekladu prvých piatich a posledných troch epizód, ktoré sú štylisticky a sémanticky výrazne diferencované a odstupňované, badáme nefunkčnú desynchronizáciu a nové usporiadanie expresívnej mikroparadigmy, čo kontrastuje s komunikačnou situáciou a výrazovým pôdorysom, ktorý nastolila prekladateľka prvých piatich epizód. Prechod medzi E5 a E6 tak predstavuje isté napätie medzi vlastným jazykovým vedomím LE, východiskovou „normou“ KDT a expresívnosťou ďalších epizód (porov. Horecký In: Foórová – Horák, 2003). Na recipienta to môže pôsobiť rušivo, keďže preklad je zrazu v kontrapunkte s jeho očakávaniami (vychádzame z predpokladu, že recipient má po prvých epizódach vo vedomí (12) zafixovanú istú jazykovú realitu príznačnú pre ten-ktorý seriál a predpokladá kontinuitu už zabehnutého vyjadrovania postáv, teda aj zachovanie miery expresivity v replikách). Vzhľadom na rozsah príspevku spomenieme príklad postavy menom Natalie Scatorccio, ktorej jazykový prejav je v preklade LE aj napriek emóciami nabitým situáciám umiernenější a „slušnejší“ ako v preklade KDT či iných prekladateľov. Zatiaľ čo v preklade LE sa v replikách Natalie hrubé vulgarizmy nevyskytujú vôbec, prípadne sú ojedinele ozvláštnené menej vulgárnymi výrazmi ako *doriti* alebo *pošabaný*, v ostatných epizódach sa Natalie vyjadruje relatívne vulgárne (*To myslíš, kurva, vážne?; Ty šílená skurvená mrcha* a pod.).

Predtým, ako sa bližšie pozrieme na rozdiely medzi jednotlivými titulkármí, sa v tejto časti zameriame na lexikálno-výrazovú variabilitu vulgarizmov v slovenskom preklade. Pokiaľ ide o výrazy z kategórie **tabu**, v preklade sa 8-krát vyskytol vulgarizmus odvodený od základového slova *jebať* (*pojeb sa, zajebať si, vyjebaný*). Najfrekvencovanejšou kategóriou bola kategória **silne vulgárne**, a to kvôli slovu *kurva* a jeho početným odvodeninám. Najčastejšie sa daný výraz opakoval vo funkcii citoslovca (*To myslíš, kurva, vážne?; Chod' odo mňa, kurva, preč, Misty!*), vo funkcii adjektíva/adverbia a súčasne intenzifikátora (*Zastavím toto tvoje skurvené šílenstvo; Si tak skurvene sebecká*), v menšej miere aj vo funkcii substantíva (*Ale ten skurvysyn má oči všade*). Do tejto kategórie sme zaradili aj sloveso *šukať*, ktorej zastúpenie však nie je významné (10 výskytov, 5,1 % zastúpenie v rámci kategórie). Lexikálna rozmanitosť sa čiastočne prejavila až v kategórii **vulgárne**, kde sme identifikovali použitie až siedmich rôznych vulgarizmov v rôznych

obmenách či formách (*rit', srať, hovno, [drž] hubu, [vy]drbať, trtkat'*). (13) Dokopy sme zaznamenali 81 výskytov (57 %) výrazu *doriti* vo funkcii citoslovca a adverbia (*Čo tu, doriti, robíš?; Chodte doriti*) a 52 výskytov (36,3 %) výrazov odvodených od základového slova *srať* (*Posral som to; Je zasrane hlúpy; Moje dievčatko plakalo, keď zabilo zasraného moriaka*). Najrozmanitejšou, hoc proporčne slabšie zastúpenou, je kategória **slabo vulgárne**, do ktorej sme zaradili až 21 rôznych výrazov, napr. *debil, dopekla, magor, drbnutý, Ježiši Kriste, prdel, sakra, do hajzlu, blbý, hovadina* a i. Každý jeden výraz – s výnimkou *sakra* a *prdel* – sa v analyzovanom korpuse objavil raz, maximálne dvakrát, preto sa nebudeme venovať rozboru jednotlivostí. Za zmienku však stojí už spomenuté zahrešenie *sakra*, ktoré sa 5-krát objavilo v dvoch epizódach od toho istého titulára, zatiaľ čo v iných epizódach prakticky absentuje. Možno tu teda hovoriť o latentnom prejave idiolektu a podpise titulára RK. Poslednou kategóriou je **nivelizácia**, do ktorej sme zaradili tie prípady, keď prekladateľ namiesto vulgarizmu uprednostnil expresívny výraz bez vulgárneho či pejoratívneho zafarbenia (napr. *dokašľať* namiesto *posrať/dodrbať*; *nenormálne/strašne* namiesto *skurvene/debilne*; cítim sa *nanič* namiesto cítim sa *nahovno*).

Ako z tohto vcelku vyplýva, prekladové varianty *fuck* sa koncentrujú primárne okolo výrazu *kurva* a jeho derivátov. Pre analyzovaný korpus je preto charakteristická istá petrifikovanosť či stereotypickosť prekladových riešení a s tým spojená nižšia lexikálno-výrazová variabilita. Zároveň treba dodať, že aj napriek tomu, že *kurva* je nositeľom hodnotiaceho a expresívneho náboja a vzhľadom na svoj sémanticky viacnásobný rozmer môže byť vítaným oživením štylistického profilu diela, jeho konštantné opakovanie ho nechráni pred zovšednením a stratou denotatívnej funkcie, ktoré mu z takéhoto širokého použitia prirodzene hrozí.

Tabuľka 3. Distribúcia prekladateľských stratégií medzi jednotlivými prekladateľmi

Prekladateľ/ka	T	SV	Vu	SlaV	N	Vyp	Spolu
KDT	2 (1,4 %)	55 (39,6 %)	56 (40,2 %)	8 (5,7 %)	3 (2,1 %)	13 (9,3 %)	139
LE	–	–	25 (35,2 %)	8 (11,3 %)	–	37 (52,1 %)	71
ST	6 (3,4 %)	94 (54 %)	26 (15 %)	6 (3,4 %)	2 (1,1 %)	30 (17,2 %)	174
RK	–	18 (30,5 %)	14 (23,7 %)	7 (11,9 %)	–	21 (35,6 %)	59
NZ	–	11 (20,4 %)	15 (27,7 %)	2 (3,7 %)	1 (1,8 %)	24 (44,4 %)	54
ML	–	18 (39,1 %)	7 (15,2 %)	5 (10,8 %)	5 (10,8 %)	9 (19,5 %)	46

Legenda: T – preklad tabuizovaným výrazom, SV – preklad silne vulgárnym výrazom, Vu – preklad vulgárnym výrazom, SlaV – preklad slabo vulgárnym výrazom, N – nivelizácia, Vyp – výpustka

Pri detailnejšej analýze individuálnych prístupov prekladateľov a prekladateľiek (Tabuľka 3) vynikajú značné rozdiely v ich lexikálnych preferenciách či prekladateľských stratégiách.

Prekladateľka KDT sa javí ako pomerne vyvážená vo svojich rozhodnutiach, pričom badať preferenciu k silne vulgárnym a vulgárnym výrazom. Zaujímavé je, že jej použitie výpustky (9,3 %) je pomerne nízke, čo naznačuje istú snahu zachovať emocionálnu silu originálu bez potláčania expresívnej zložky diela. Vzhľadom na žánrové osobitosti seriálu, vyjadrovanie postáv či nosné témy sa v prístupe KDT odzrkadľuje snaha o zachovanie autenticity dialógov a emočnej náplne deja. Na druhej strane, titulárka preukázala značnú lexikálnu variabilitu, pričom *fuck* preložila početnými odvodeninami až od 16 základových slov (*jebať, kurva, šukať, srať, hovno, riť, drž hubu, vydrbať, dopekla, drbnutý, Bože, prdel, bobovsky, hnusný, nenormálne, dokašľať*). Takáto šírka lexikálneho spektra, najmä v porovnaní s ostatnými prekladateľmi, nielenže obohacuje text o rôznorodé expresívne odtienky, ale tiež reflektuje prekladateľkinu schopnosť prispôbiť preklad dynamike originálneho dialógu a jeho kontextovým nuansám, ako aj schopnosť oživiť dialógy bohatším a najmä živším slovníkom.

Zrejme najpozoruhodnejším rozdielom je zásadne odlišný prístup LE. Dominantnou stratégiou prekladateľky je, ako sme už spomenuli vyššie, výpustka (52,1%). Tento vysoký podiel výpustiek – spolu s úplným vynechaním tabuových a silne vulgárných výrazov – môže svedčiť o výraznej autocenzúre alebo preferencii za umiernenější jazyk v preklade. Zaznamenali sme prekladové ekvivalenty *fuck* odvodené iba od 8 základových slov (*riť, srať, blbý, strč sa, trtkat, hajzel, pošahaný*). Mimetický aspekt hovorovosti je teda skôr oslabený a presadzuje sa nápadná až svojvoľná štylizácia a práca s jazykom. Nielenže sa preklad stáva „menej farebný“ (porov. Levý, 1957), ale elimináciou celého radu príznakových slov, prípadne ich štylistickým prehodnocovaním, sa podpisuje pod vyššiu heterogénnosť a jazykovú diskontinuitu.

V podobnom duchu, hoc v o niečo menšej miere, pokračuje aj tretia titulárka NZ, ktorá použila výpustku v 44,4 % prípadov. Pokiaľ ide o vulgarizačné stratégie, NZ ako jediná uprednostnila výrazy z kategórie vulgárne (15) na úkor silne vulgárných výrazov (11), čo sčasti možno považovať za pohyb k umiernenosti a ďalší dôkaz diverzity postojov k transferu expresívneho jazyka. Z hľadiska lexikálno-výrazovej variability je preklad NZ jednotvárnejší. Vo väčšine prípadov sa opakovali tie isté výrazy odvodené od 7 základových slov (*riť, kurva, srať, šukať, strč sa, strašne*). Anglické (*what the*) *fuck* bolo často preložené ako *doriti*; táto tendencia k opakovaniu rovnakých výrazov môže – aj vzhľadom na menej vulgarizačné tendencie – poukazovať na limitovaný výber lexiky, ktorú mala prekladateľka k dispozícii a ktorú považovala za vhodnú.

Najväčší počet segmentov preložil ST a jeho preklad je charakteristický sklonom k používaniu silne vulgárných výrazov (54 %), čo kontrastuje s dominantnými stratégiami ostatných prekladateľov. Rozhodnutie použiť tabuové výrazy, podobne ako v prípade KTD, naznačuje snahu o zachovanie expresívnosti, surovosti a hovorovosti pôvodných dialógov

(azda v snahe o dosiahnutie väčšej autenticity), ale vylúčiť nemožno ani exhibicionistické použitie vulgarizmu a snahu šokovať. Vzhľadom na vysoký počet preložených segmentov sme predpokladali, že titulár vo väčšej miere uplatní výpustku a /alebo vulgarizmy tretieho či štvrtého stupňa, aby sa vyhol príliš častému, ba až rušivému a neprirodzenému používaniu slova *kurva* a odvodenín.

V neposlednom rade sa pozrieme na preklad RK a ML. V ich titulkoch si aj na relatívne malej textovej ploche môžeme všimnúť o niečo pestrejšiu paletu výrazových prostriedkov a zároveň drobné rozdiely v expresivite. V kategórii vulgárne sa ukázalo, že RK a ML ako jediní uprednostnili výrazy odvodené od základového slova *srať* – napr. *zasraný tím*, *zasraný modlitebný klub*, *zasraný les*, *zasraná spolupáchateľka*, *naser si*, *zasrané modlitby*, *posraté veci*, *srať na to* – pred citoslovcami a adverbiami *doriti*, ktorým dali prednosť ostatní prekladatelia. Kým v preklade RK sa prejavil jeho idiolekt preferenčným použitím zahrešenia *sakra*, v titulkoch ML sa v jednotkách objavujú slabo vulgárne výrazy či expresívne slová ako *dopekla*, *pošahaný*, *hrabe ti*, *do hajzlu*, *hustý*, *narušený*, *zožrať*, *pekelný*, *strašný*.

Diskusia

Na základe kvalitatívno-kvantitatívnej analýzy sme dospeli k názoru, že pôvodný predpoklad o liberálnejšom prístupe na streamovacích platformách a väčšej otvorenosti voči vulgarizmom sa potvrdil iba čiastočne. Naopak, pre tento seriál je príznačné nepredvídateľné kolísanie medzi vulgárnosťou a umiernenosťou a sklon k autocenzúre.

V prístupoch a použitých prekladateľských stratégiách šiestich prekladateľských subjektov sme zaznamenali markantné rozdiely v počte najpoužívanějších stratégií (čísla v tabuľke podfarbené šedou), ktoré však môžu byť zapríčinené rôznymi faktormi (subjektívny postoj expedienta, jeho hodnotové nastavenie [autocenzúra], idiolektové preferencie). Tieto rozdiely však môžu byť výsledkom nedostatočnej komunikácie a koordinácie medzi prekladateľmi, najmä ak bol projekt rozdelený medzi viacerých titulárov. Narážame tým aj na ekonomické faktory a na občasnú uponáhľanosť prekladateľského procesu, čo môže významne ovplyvniť kvalitu a rôznorodosť prekladateľských postupov v analyzovanom diele.

Možno predpokladať, že seriál *Yellowjackets* mal byť preložený v čo najkratšom čase, a preto boli k projektu prizvaní viacerí prekladatelia. Sme však toho názoru, že výrazové rozdiely mal v takomto prípade vyrovnáť korektor alebo redaktor. Je nesporné, že pri preklade vulgárnych slov „je veľmi dôležité poznať význam vulgárnych výrazov vo východiskovom jazyku, je nevyhnutné poznať nuansy ich významov, identifikovať ich v kontexte a nájsť príslušné ekvivalenty v cieľovom jazyku. Je potrebné zdôrazniť, že prekladateľ musí poznať širokú škálu synonym týchto vulgárnych lexikálnych jednotiek“ (Mešková, 2016, s. 267). Rovnako dôležité je však zabezpečiť výrazovú homogenitu vo vyjadrovaní postáv, obzvlášť ak je preklad rozdelený medzi viacero prekladateľov/titulárov. Koška (2002, s. 111) upozorňuje, že „dôležitým znakom dobrého literárneho prekladu je jeho celistvosť, jednota. Nie

je pozliepaný alebo z poskladaný z dokriva položených rôznorodých ‚tvárnic‘, nie je eklektický, citačný, český a pod. Nie je výtvorom nesúrodých posunov.“ Domnievame sa, že predmetné konštatovanie možno uplatniť aj na audiovizuálny preklad, teda aj na preklad vulgarizmov v seriáli *Yellowjackets*, ktorý najlepšie vystihuje prívlastok *nesúrodý*. Tento aspekt zároveň poukazuje na dôležitosť kontrolných a zosúlaďovacích procesov v prekladateľskej praxi, aby sa minimalizovali možné rušivé vplyvy na diváka, na recepcný kontext a nedochádzalo k napätiu medzi viacerými prekladmi toho istého titulu. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že pri takomto nekoordinovanom postupe dochádza k najrôznejším miešaniam štýlov a hybridizácii textu, a to aj na ploche jednej série seriálu.

Pre realizovaný výskum je napokon príznačná ešte jedna vec. Vzhľadom na to, že titulky preložili traja prekladatelia a tri prekladateľky, otvára sa jedinečná možnosť reflektovať rodové rozdiely pri preklade vulgarizmov, resp. istú mieru rodovej stereotypizácie žien ako „nežnejšieho pohlavia“, ktoré nesiahajú po vulgarizmoch tak často ako muži. V tomto kontexte sa žiada zdôrazniť, že mnohé sociolingvistické výskumy a korpusové štúdiá už dlhodobo poukazujú na to, že osoby mužského pohlavia spravidla používajú nadávky častejšie ako ženy (McEnery – Xiao, 2004; McEnery, 2006; Beers-Fägarsten, 2007; Newman et al., 2008; Thelwall, 2008; Schwartz et al., 2013; Wang et al., 2014, Love, 2021 a i.). Iní autori však upozorňujú na to, že identifikované rozdiely sú často minimálne a závery skreslené (Baker, 2010; Brezina – Mayerhoff, 2014; Baker, 2014; Gauthier – Guille, 2017). Aj z tohto hľadiska je veľmi zaujímavým zistením fakt, že minimálne v tejto prípadovej štúdií sa často pertraktované rodové stereotypy neprejavili a rod nebol pri preklade nadávok rozhodujúcim faktorom (porov. Valdeón, 2024). Prekladateľky LE a NZ sa zdali byť vo svojich prístupoch konzervatívnejšie, často požívali výpustku a obmedzili sa na menej vulgárne výrazy. V protiklade k tomuto prekladateľka KTD použila širšie spektrum vulgarizmov vrátane tabu a silne vulgárnych výrazov a zriedka sa uchýlila k výpustke. Zaujímavým zistením je tiež prístup prekladateľa RK, ktorého prekladateľská metóda rámcovo kopírovala postupy LE a NZ. Opäť teda musíme skonštatovať, že rozhodnutie vynechať, resp. použiť hrubé vulgarizmy v kontexte analyzovaného multimediálneho diela je pravdepodobne výsledok individuálneho posunu, teda individuálnej poetiky a skúsenostného komplexu prekladateľov.

Záver

Audiovizuálny obsah ako zdroj zábavy a informácií je vďaka rapídному vzostupu streamovacích platforiem dostupnejší než kedykoľvek predtým. S narastajúcim počtom seriálov a filmov oficiálne preložených do slovenčiny však vyvstáva aj otázka reflexie kvality prekladu. Predložená štúdiá odhalila značné rozdiely v prístupoch jednotlivých prekladateľov pri preklade vybraného vulgarizmu. Aj keď streamovacie platformy poskytujú väčšiu slobodu vo vyjadrovaní bez striktných cenzúrnych obmedzení, prekladatelia často preferovali menej vulgárne vyjadrovanie. Väčším problémom sa však javí roztrieštená koncepcia a markantné rozdiely v rečovej charakteristike postáv, čo môže

mať negatívny dopad na recepciu (nielen tohto) audiovizuálneho diela. Poukázali sme na dôležitosť, ba až nevyhnutnosť dodržiavania zosúlaďovaníach a kontrolných procesov pri väčších prekladových projektoch, osobitne keď na preklade participuje viacero prekladateľov. Zabezpečí sa tým väčšia konzistencia a kohézia celého prekladu, čo je z hľadiska zachovania štylisticko-komunikačnej integrity audiovizuálneho diela mimoriadne kľúčové.

Poznámky

- (1) V kontexte tejto štúdie budeme vulgarizmy chápať ako „osobitný inventár jazykových prostriedkov s výrazne preexponovanou expresívnosťou, vulgárnosťou a obscénnosťou, ktoré sa takmer výlučne používajú v hovorovej sfére a v neoficiálnej komunikácii“ (Bendík, 2023, s. 1; porov. aj Findra a kol., 1979; Findra, 2013; Mistrík, 2021).
- (2) Newmark (1988, s. 48) v tomto prípade hovorí o dosiahnutí ekvivalentného účinku na recipienta v preklade, pričom na vytváraní účinku sa podieľajú aj výrazové vlastnosti textu, nielen význam *per se*.
- (3) Dabingový režisér M. Hallon v tejto súvislosti hovorí o „skostnatenosti“ slovenského televízneho dabingu (Bendík, 2023) a dlhodobej nespokojnosti divákov (porov. Hochel 1990). V podobnom duchu sa vyjadřila aj Fernandezová (2006), podľa ktorej za umelé, eufemistické a často neprirodzené dialógy môže práve zmiernovanie či vynechávanie nadávok. Diváka, ktorý pozerá audiovizuálne dielo s titulkami a ovláda východiskový jazyk na vysokej úrovni, však takéto zásahy a rozdiely v expresivite a rečovej charakteristike postavy môžu vyrušovať, ba až rozčuľovať (Hjort, 2009). Diváci potom preklady neraz zosmiešňujú a kritizujú.
- (4) Dostupné na: <https://partnerhelp.netflixstudios.com/hc/en-us/articles/115002812588-Slovak-Timed-Text-Style-Guide>
- (5) V tomto prípade sa nemyslí ideológia iba ako inštitucionálny aparát politickej moci, ale aj prekladateľská ideológia ako osobná ideológia prekladateľa, t. j. vplyv skúsenostného komplexu a systému hodnôt na rozhodovanie a výber prekladateľských stratégií/riešení. Porovnaj aj Hatim, Basil. 2013. *Teaching and Researching Translation*.
- (6) Bendík (2023) vo svojej štúdiu analyzoval rozdiely medzi oficiálnymi slovenskými titulkami a dabingom seriálu *The Last of Us* na streamovacej platforme HBO Max. Zistil, že dabing je až o 353 % vulgárnejší ako titulky a vyznačuje sa vysokou frekvenciou expresívnych lexém *kokot*, *piča*, *jebať*, *kurva* a odvodenín. Tento výrazný rozdiel vysvetľuje odlišnými štylistickými postojmi titulkára a režiséra slovenského znenia, pričom pri preklade titulkov sa prejavila istá miera autocenzúry. Dá sa teda predpokladať, že transfer expresívnej lexiky je maximálne subjektívna záležitosť aj v prípade, že sa preklad realizuje pre médium, ktoré je voči vulgarizmom tolerantnejšie, a že najväčšmi sa na miere vulgárnosti podpisuje idiolekt a skúsenostný

- komplex prekladateľa, resp. všetkých aktérov, ktorí sú zapojení do výroby titulkov a/alebo slovenského znenia.
- (7) Napríklad vo vete „Ja už neviem, čo robiť ty kokot.“ nie je vulgarizmus adresovaný niekomu konkrétnemu a nejde o prejav verbálnej agresie. Vystupuje vo funkcii citoslovca a slúži na uvoľnenie napätia či frustrácie. V inom kontexte by daná fráza mohla fungovať ako výraz prekvapenia v priateľskej atmosfére.
 - (8) Vo výsledku preklad predstavuje „istú kreolizáciu autorskej a [prekladateľovej] vlastnej poetiky (Popovič, 1975, s. 132). Treba však podčiarknuť aj to, že odlišnosť jednotlivých skúsenostných komplexov a teda aj recepcných situácií dáva vzniknúť rozličným interpretačným paralelám (Koška, 2002).
 - (9) Dopoliaľ boli odovysielané dve série – prvá bola odovysielaná v decembri 2021, druhá v marci 2023, a tretia séria má naplánovanú premiéru na rok 2025.
 - (10) Dostupné na: https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0020/225335/offensive-language-quick-reference-guide.pdf
 - (11) Ako však konštatujú autori pod pseudonymom Anton Zelený a kolektív, medzi jednotlivými stupňami tabu nevedie presná deliaca čiara a vhodnosť či nevhodnosť konkrétnej lexiky a príslušný stupeň vulgárnosti treba posúdiť v konkrétnej situácii podľa kontextu. Napríklad slovo „jebák“ vo význame výrazka (Oravec, 2013, s. 95) síce vychádza zo základového slova s najvyšším stupňom vulgárnosti, ale vzhľadom na význam a kontextové použitie sa spravidla nepocituje ako prvostupňový vulgarizmus. Zároveň si uvedomujeme dve záležitosti. Tou prvou je to, že slovník bol vydaný pred viac ako 30 rokmi. Jazyk nie je mŕtva matéria, vyvíja sa a dnes sa preto niektoré výrazy nemusia považovať rovnako vulgárne ako kedysi. Príkladom je napríklad slovo „chuj“, ktoré nepovažujeme za prvostupňový vulgarizmus s identickou výrazovou hodnotou ako slová „kokot“ či „piča“. V neposlednom rade hodno podčiarknuť, že kategorizácia vulgarizmov je subjektívna záležitosť a iný autor by mohol niektoré výrazy preradiť o stupeň vyššie alebo nižšie.
 - (12) O imagenovej koncepcii bližšie pozri Miko, F. Fenomenológia čítania, 1990.
 - (13) Pri uvádzaní príkladov postupujeme od najfrekvencovanejších až po najmenej frekvencované výrazy.

LITERATÚRA

- ÁVILA-CABRERA, José Javier. 2015. An Account of the Subtitling of Offensive and Taboo Language in Tarantino's Screenplays. In: *Sendebare* 26, 2015, s. 37 – 56.
- ÁVILA-CABRERA, José Javier. 2016. The subtitling of offensive and taboo language into Spanish of Inglourious Basterds: A case study. In: *Babel. Revue Internationale de La Traduction / International Journal of Translation* 62 (2), s. 211 – 232.
- BAKER, Paul. 2014. *Using Corpora to Analyze Gender*. London: Bloomsbury Publishing, 2014, 228 s.

- BAKER, Paul. 2010. *Sociolinguistics and Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2010, 189 s.
- BARKER, Chris. 2006. *Slovník kulturních studií*. Praha: Portál, 2006, 210 s.
- BEDNAREK, Monika. 2010. *The Language of Fictional Television: Drama and Identity*. Bloomsbury Academic, 2010, 304 s.
- BENDÍK, Lukáš. 2021. Skúsenostný komplex ako chýbajúci kus skladačky: O neúplnosti prekladovej kritiky. In: *Kritika prekladu* (2), 2021, s. 45 – 64.
- BENDÍK, Lukáš. 2023. Preklad expresívnej lexiky v audiovizuálnom diele *The Last of Us: Dabing verzus titulky*. In: *Nová filologická revue* 15 (2), 2023, s. 1 – 24.
- BREZINA, Vaclav, MIRIAM Meyerhoff. 2014. Significant or random?: A critical review of sociolinguistic generalisations based on large corpora. In: *International Journal of Corpus Linguistics* 19, s. 1 – 28.
- BRIECHLE, Lucia, EPPLER, Eva Duran. 2019. Swearword strength in subtitled and dubbed films: A reception study. In: *Intercultural Pragmatics*, 16(4), 2019, s. 389 – 420.
- BUCARIA, Chiara, 2010. Laughing to death: dubbed and subtitled humour in six feet under. In: Chiaro, Delia (Ed.), *Translation, Humour and the Media*. London: Continuum, 2010, s. 222 – 237.
- DÍAZ-CINTAS, Jorge, REMAEL, Aline. 2020. *Subtitling. Concepts and Practices*. London and New York: Routledge, 2020, 292 s.
- DÍAZ-CINTAS, Jorge. 2001. Sex, (sub)titles and videotapes. In: *Traducción subordinada II: el subtítulo (inglés-español/galego)*. Vigo: Universidad de Vigo, 2001, s. 47 – 67.
- FERNÁNDEZ DOBAO, Ana Mariá. 2006. Linguistic and cultural aspects of the translation of swearing: The Spanish version of *Pulp Fiction*. In: *Babel. Revue Internationale de La Traduction / International Journal of Translation*, 52(3), 2006, s. 222 – 242.
- FINDRA, Ján, GOMBALA, Eduard, PLINTOVIČ, Ivan. 1979. *Slovník literárnovedných termínov*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979, 352 s.
- FINDRA, Ján. 2013. *Štylistika súčasnej slovenčina*. Martin: Osveta, 2013, 319 s. ISBN 978-80-8063-404-9.
- GAUTHIER, Michael – GUILLE, Adrien. 2017. Gender and age differences in swearing: A corpus study of Twitter. In: K. Beers Fägersten & K. Stapleton (Ed.), *Pragmatics & Beyond New Series*, s. 137 – 157.
- GREENALL, Annjo Klungervik. 2011. The non-translation of swearing in subtitling: Loss of social implicature? In: *Audiovisual Translation in Close-Up: Practical and Theoretical Approaches*. Bern: Peter Lang AG, International Academic Publishers, 2011, s. 45 – 60.
- HATIM, Basil, MASON, Ian. 1997. *The Translator as Communicator*. London: Routledge, 1997, 230 s.
- HATIM, Basil. 2013. *Teaching and Researching Translation*. London and New York : Routledge, 2013, 341 s.
- HEČKO, Blahoslav. 1991. *Dobrodružstvo prekladu*. Bratislava: Slovenské spisovateľ, 1991, 362 s.

- HJORT, Minna. 2009. Swearwords in Subtitles: A Balancing Art. In: *inTRAlinea Special Issue: The Translation of Dialects in Multimedia*. Dostupné na: http://www.intralinea.org/specials/article/Swearwords_in_Subtitles.
- HJORT, Minna. 2015. Vittu and fuck – tales from a literary coexistence. In: *Miscommunication and Verbal Violence / Du malentendu à la violence verbale / Misskommunikation und verbale Gewalt. Mémoires de la Société Néophilologique de Helsinki XCIII*, 2015, s. 319 – 330.
- HOCHÉL, Braňo. 1990. *Preklad ako komunikácia*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1990, 148 s.
- HRDLIČKA, Milan. 2014. *Překladačské miniatury*. Praha: Karolinu, 2014, 114 s.
- CHEN, Chapman. 2004. On the Hong Kong Chinese Subtitling of English Swearwords. In: *Meta* 49 (1), s. 135 – 147.
- CHRISTIE, Christine. 2013. The relevance of taboo language: an analysis of the indexical values of swearwords. In: *Journal of Pragmatics* 58, s. 152 – 169.
- JAY, Timothy, JANSCHWITZ, Kristin. 2008. The Pragmatics of Swearing. In: *Journal of Politeness Research* 4 (2), s. 267 – 288.
- JAY, Timothy. 1992. *Cursing in America. A psycholinguistic study of dirty language in the courts, in the movies, in the schoolyards and on the streets*. Philadelphia/Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1992, 287 s.
- JAY, Timothy. 2009. The Utility and Ubiquity of Taboo Words. In: *Perspectives on Psychological Science* 4 (2), 2009, s. 153 – 161.
- KARAMITROGLOU, Fotios. 1997. *A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe*. [online]. Dostupné na: <https://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm>
- KHALAF, Abed Shahooth, RASHID, Sabariah. 2019. Pragmatic Functions of Swearwords in the Amateur Subtitling of American Crime Drama Movies into Arabic. In: *International Journal of Asia Pacific Studies*, 15(1), 2019, s. 97 – 131.
- KOŠKA, Ján. 2002. Ktorý preklad je najlepší. In: *Slovak Review* 11 (3), 2002, s. 105 – 116.
- KRŠKO, Jaromír. 2020. Expresivita v slovenskej toponymii a čo s tým súvisí? In: *Od čistoty k hygiene - od hygieny ku zdraviu : metamorfózy starostlivosti o dušu a telo*. 1. vyd. - Trnava: Dobrá kniha, 2020. ISBN 978-80-8191-289-4, s. 95 – 101.
- LEFEVERE, André. 1992. *Translation/History/Culture: A Sourcebook*. London/ New York: Routledge, 1992, 199 s.
- LEUVEN-ZWART, Kitty M. van. 1989. Translation and original: Similarities and dissimilarities I. In: *Target* 1 (2), s. 151–81.
- LEUVEN-ZWART, Kitty M. van. 1990. Translation and original: Similarities and dissimilarities II. In: *Target* 2 (1), s. 69 – 95.
- LEVÝ, J. 1998. *Umeňi překladač*. Praha: Ivo Železný, 1998, 390 s.
- LJUNG, Magnus. 2011. *Swearing: A Cross-Cultural Linguistic Study*. Houndmills Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2011, 190 s.

- LOVE, Robbie. 2021. Swearing in informal spoken English: 1990s–2010s. In: *Text & Talk* 41, s. 739 – 762.
- MAJEED, Harem. 2023. Handling Swear Words in Movie Subtitles Translated from English into Kurdish. In: *Journal of University of Human Development* (9), s. 116 – 123.
- MAKARIAN, Gregor. 2005. *Dabing: Teória, realizácia, zvukové majstrovstvo*. Bratislava: Ústav hudobnej vedy SAV, 2005, 123 s. ISBN 80-89135-03-X.
- MARICOVÁ, Dana, SLANCOVÁ, Daniela. 2000. Vulgarizmy v súčasnej (mestskej) komunikácii. In: *Mesto a jeho jazyk. Sociolinguistica Slovaca*. 5. Red. S. Ondrejovič. Bratislava : Veda, 2000. s. 194 – 202.
- MARUŠIAK, Jozef. 1997. Pár slov o prekladaní vulgarizmov. In: *Romboid* 33 (2), 1997, s. 37 – 44.
- MATTSSON, Jenny. 2006. Linguistic Variation in Subtitling The subtitling of swearwords and discourse markers on public television, commercial television and DVD. In: *MuTra 2006 – Audiovisual Translation Scenarios: Conference Proceedings, 2006*, s. 1 – 10.
- McENERY, Anthony, XIAO, Zhonghua. 2003. Fuck revisited. In: *Proceedings of the corpus linguistics 2003 conference*, s. 504 – 512.
- McENERY, Tony. 2006. *Swearing in English: Bad Language, Purity and Power from 1586 to the Present*. London: Routledge, 2006, 304 s.
- MEŠKOVÁ, Eudmila. 2016. Kultúra prekladu v médiách – vulgarizmy v televíznych filmoch a seriáloch. In: E. Höhn – P. Poliak (eds.): *Cudzie jazyky a kultúry v teórii a praxi = Foreign languages and cultures in theory and practice: zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Cudzie jazyky a kultúry v teórii a praxi (21. – 22. apríl 2016), Banská Bystrica, 2016*, s. 266 – 278.
- MIKO, František. 1970. *Text a štýl. K problematike literárnej komunikácie*. Bratislava: Smena, 1970, 168 s.
- MIKO, František. 1991. Fenomenológia čítania a dielo. In: Mária Valentová, Miroslava Režná (eds.) *František Miko: Aspekty prekladového textu*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2011, s. 269 – 284.
- MISTRÍK, Jozef. 1983. *Moderná slovenčina*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983, 253 s.
- MISTRÍK, Jozef. 2021. *Štylistika*. 4. vyd. Bratislava: Veda, 2021, 600 s.
- MURRAY, Thomas. 2012. Swearing as a Function of Gender in the Language of Midwestern American College Students. In: *A Cultural Approach to Interpersonal Communication: Essential Readings*, 2012, s. 233 – 241.
- NEWMAN, Matthew et al. 2008. Gender Differences in Language Use: An Analysis of 14,000 Text Samples. In: *Discourse Processes* 45 (3), s. 211 – 236.
- NEWMARK, Peter. 1981. *Approaches to Translation*.
- NEWMARK, Peter. 1988. *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall, 1998, 200 s.
- NØRGAARD, Helle Bigum – GRØNHØJ, Helena. 2014. *Translating swear words in the Danish Comedy Flickering Lights*. [diplomová práca]. Aarhus Universitet, 72 s.

- POPOVIČ, Anton a kol. 1983. *Originál – Preklad. Interpretačná terminológia*. Bratislava: Tatran, 1983, 362 s.
- POPOVIČ, Anton. 1975: *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava: Tatran, 1975, 293 s.
- PUJOL, Dídac. 2006. The Translation and Dubbing of ‘Fuck’ into Catalan: The Case of From Dusk till Dawn. In: *The Journal of Specialised Translation* (6), 2006, s. 121 – 133.
- REMAEL, Aline. 2004. Irak in het vizier. Hedendaagse internationale politiek in ondertitels. In: *Filter* 11(3), 2004, s. 3 – 12.
- SEDLÁČKOVÁ, Zuzana – SOKOLOVÁ, Jana: Frekvencia vulgarizmov na stredných školách v Bratislavskom kraji. In: *Fiatal szlavisták Budapesti nemzetközi konferenciája 1*. Budapest: ELTE BTK, 2012, s. 54 – 59.
- SEDLÁČKOVÁ, Zuzana. 2010. „Vôbec nie som vulgárny, to len používam slang“. In: *Varia XIX Zborník z XIX. kolokvia mladých jazykovedcov*, 2010, s. 327 – 334.
- SEDLÁČKOVÁ, Zuzana. 2013. *Slang v mládežníckom diskurze*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, 183 s.
- SCHWARTZ, Andrew H. et al. 2013. Personality, Gender, and Age in the Language of Social Media: The Open-Vocabulary Approach. In: *PLOS ONE* 8 (9), e73791.
- SOLER PARDO, Betlem, 2015. *On the Translation of Swearing into Spanish. Quentin Tarantino from Reservoir Dogs to Inglourious Basterds*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2015, 240 s.
- THELWALL, Mike. 2008. Fk Yea I Swear: Cursing and Gender in MySpace. In: *Corpora* 3 (1), s. 83 – 107.
- TOURY, Gideon. 2012. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins, 2012, 367 s.
- TRUPEJ, Janko. 2019. Avoiding Offensive Language in Audio-visual Translation: A Case Study of Subtitling from English to Slovenian. In: *Across Languages and Cultures* 20 (1), s. 57 – 77.
- VALDEÓN, Roberto A. 2024. The vulgarization hypothesis and the translation of swearwords by male and female translators in AVT in Spain. In: *Journal of Pragmatics* 219, 2024, s. 1 – 11.
- VILIKOVSKÝ, Ján. 1984. *Preklad ako tvorba*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1984, 236 s.
- WANG, Wenbo, CHEN, Lu, THIRUNARAYAN, Krishnaprasad, SHETH, Amit P. 2014. Cursing in English on twitter. In: *Proceedings of the 17th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing*, s. 415 – 425.
- ZELENÝ, Anton a kol. 1991. *Najkratší slovník slovenského jazyka*. Žilina : Archa spol., 1991, 78 s.

Materiálová báza

Yellowjackets. 2021. [Prvá séria]. Dostupné na Skyshowtime.

Yellowjackets. 2023. [Druhá séria]. Dostupné na Skyshowtime.

Legislatíva

Národná rada Slovenskej republiky. Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.

Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2022-264>.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Vyhláška č. 328/2023 Z. z. o jednotnom systéme

označovania a spôsobe jeho uplatňovania. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2023-328>

Accessible summary

This study examined how the English swear word "fuck" and its morphological variations were translated in the Slovak subtitles of the American TV series *Yellowjackets*. By analysing 534 instances where the swear word appeared, the research explored the different strategies six translators employed and how these choices affected the show's expressiveness and the intensity of the offensive language. Using a combination of methods, the study categorized the translation strategies into six distinct techniques based on how offensive and socially acceptable they were. These strategies included translating with taboo words (such as *kokot*, *piča*, *jebať*, and their derivatives), using highly offensive words (such as *kurva* and *chuj*), opting for moderately offensive words, choosing mildly offensive words, neutralizing the offensive content (de-swearing), and omitting the swear words altogether. The findings revealed a mixed approach to translating these swear words, with noticeable differences not only between translators but also across different episodes. This inconsistency could disrupt character development and viewer engagement, possibly leading to dissatisfaction.